Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Stalna konferencija gradova i opština

Savez gradova i opština Srbije

PRAVNE NOVOSTI

Bilten SKGO za propise od značaja za lokalnu samoupravu

God. III, br. 10— Beograd, 22. april 2020. godine

IZMENE I DOPUNE ZAKONA O LOKALNIM IZBORIMA

NOVO

- ✓ Određen krajnji rok za raspisivanje izbora
- ✓ Smanjenje izbornog praga (cenzusa)
- ✓ Raspodela mandata političke stranke nacionalne manjine, odnosno koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina kada nisu dosegle izborni cenzus
- ✓ Utvrđivanje položaja političke stranke nacionalne manjine ili koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina u raspodeli mandata kada nisu prešle izborni cenzus
- ✓ Uvođenje pravila o rodnoj zastupljenosti kandidata na izbornoj listi

SKGO je učestvovala u radu RG za izmene i dopune Zakona o lokalnim izborima, a takođe je pripremila i dokument koji je sadržao preporuke za poboljšanje izbornog procesa. Pojedine preporuke su predstavljene i na okruglom stolu "Dijalog u vezi izbornih uslova", a takođe su našle i svoje mesto u izmenama i dopunama Zakona o lokalnim izborima.

NAJVAŽNIJE IZMENE I DOPUNE

ODREĐEN KRAJNJI ROK ZA RASPISVANJE IZBORA

Iako je odlukom o raspisivanju izbora bilo predviđeno da se određuje dan od kada počinju teći rokovi za vršenje izbornih radnji, usvojenim izmenama Zakona o lokalnim izborima stalo se na stanovište da je važnije odrediti krajnji rok za raspisivanje izbora, a ne za sprovođenje izbora. U tom smislu, propisano je da se izbori za odbornike najkasnije moraju raspisati 45 dana pre kraja mandata odbornika kojima ističe mandat. Ovakvo rešenje, između ostalog, dopušta i veću fleksibilnost u pogledu određivanja roka za raspisivanje, a samim tim i u pogledu određivanja dana održavanja lokalnih izbora.

SMANJENJE IZBORNOG PRAGA (CENZUSA)

Usvojenim izmenama i dopunama je smanjen izborni prag (cenzus) i to na 3% (umesto dosadašnjih 5%) čiji prelazak omogućava učešće u raspodeli odborničkih mandata, što bi trebalo da obezbedi da se izborna volja građana adekvatnije preslika na saziv skupštine JLS i da omogući da i izborna volja građana koja nije preovlađujuća bude politički artikulisana i na odgovarajući način zastupljena u skupštini JLS, čime se povećava

stepen demokratičnosti izbornog procesa, ali i rada skupštine JLS.

RASPODELA MANDATA POLITIČKE STRANKE NACIONALNE MANJINE ODNOSNO KOALICIJE POLITIČKIH STRANAKA NACIONALNIH MANJINA KADA NESU DOSEGLE IZBORNI CENZUS

Izmenama i dopunama Zakona o lokalnim izborima, mogućnost osvajanja odborničkih mandata je političkim strankama nacionalnih manjina dodatno poboljšana kroz uvođenje pravila da se u postupku raspodele odborničkih mandata primenom sistema najvećeg količnika, količnici koji pripadaju izbornim listama čijim podnosiocima je utvrđen položaj političke stranke nacionalne manjine, odnosno koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina, uvećavaju 35%. Praktično, to bi značilo, da ako je neka izborna lista političke stranke nacionalne manjine dobila npr. 10.000 glasova, u postupku računanja količnika u cilju raspodele odborničkih mandata, smatralo bi se da je ta izborna lista osvojila 13.500 glasova. U vezi sa ovim poboljšanjem, veoma je bitno napomenuti, da se uvećanje količnika za 35% ne primenjuje na sve izborne liste čijim podnosiocima je utvrđen položaj političke stranke nacionalne manjine, odnosno koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina, već samo za one koje nisu dosegle izborni cenzus od 3%. Što znači da, izbornim listama političkih stranaka nacionalnih manjina, odnosno koaliciji političkih stranaka nacionalnih manjina koje su dobile 3% glasova birača ili više, količnici se ne uvećavaju, već u raspodeli učestvuju u skladu sa brojem dobijenih glasova.

UTVRĐIVANJE POLOŽAJA POLITIČKE STRANKE NACIONALNE MANJINE ODNOSNO KOALICIJE POLITIČKIH STRANAKA NACIONALNIH MANJINA U RASPODELI MANDATA KADA NISU DOSEGLE IZBORNI CENZUS

Izmenama i dopunama Zakona o lokalnim izborima određeno je da politička stranka nacionalne manjine ili koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina može da učestvuje u raspodeli odborničkih mandata i onda kada ne pređe izborni cenzus. Pri tome, svojstvo političke stranke nacionalne manjine značajno je za izborni postupak. Izmenama i dopunama Zakona o lokalnim izborima je predviđeno da, za utvrđivanje položaja političke stranke nacionalne manjine ili koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina u raspodeli mandata kada nisu prešle izborni cenzus, podnosilac izborne liste mora izbornoj komisiji prilikom podnošenja izborne liste da *preda pismeni predlog da mu se utvrdi položaj stranke nacionalne manjine*. Dakle, da li podnosilac liste ima položaj političke stranke nacionalne manjine ili koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina, koje učestvuju u raspodeli mandata kada su dobile manje od 3% glasova od ukupnog broja birača koji su glasali, odlučuje izborna komisija posebnim rešenjem pri proglašenju izborne liste. Izborna komisija može zatražiti mišljenje nadležnog nacionalnog saveta nacionalne manjine o tome da li je podnosilac izborne liste politička stranka nacionalne manjine ili koalicija političkih stranaka nacionalnih manjina. Usvojeno je i rešenje, koje je u vidu preporuke za poboljšanje izbornih uslova predložila i SKGO, a to je da podnosilac izborne liste može imati položaj političke stranke nacionalnih manjina, u smislu raspodele mandata kada nije dosegnut izborni cenzus, samo ako prema podacima poslednjeg popisa stanovništva na teritoriji JLS žive pripadnici nacionalne manjine koju reprezentuje.

PRAVILO O RODNOJ ZASTUPLJENOSTI KANDIDATA NA IZBORNOJ LISTI

Da bi se postigla što ravnomernija rodna zastupljenost u skupštinama opština odnosno gradova, izmenama Zakona o lokalnim izborima predviđeno je i da na izbornoj listi mora biti 40% manje zastupljenog pola, kao i da među svakih pet kandidata po redosledu na listi mora biti najmanje po dva kandidata koji su pripadnici manje zastupljenog pola. Ovo pravilo o rodnoj zastupljenosti kandidata na izbornoj listi ne treba tumačiti tako da kandidati manje zastupljenog pola moraju da budu stavljeni na svako četvrto i peto mesto na izbornoj listi. To je samo jedna od dozvoljenih varijanti, ali ne i jedina (naime, izborna lista se deli na celine koje sadrže po pet mesta, pa tako prvu celinu čine mesta od 1 do 5, drugu od 6 do 10, treću od 11 do 15 i tak do kraja liste; u svakoj od tih celina moraju da budu bar dva pripadnika manje zastupljenog pola).

VAŽENJE I PRIMENA

Narodna skupština Republike Srbije je 8. februara 2019. godine donela **Zakon o izmenama i dopunama Zakona o lokalnim izborima** ("Sl. glasnik RS", br. 12/2020) i **Zakon o izmenama Zakona o lokalnim izborima** ("Sl. glasnik RS", br. 12/2020), **koji su stupili na snagu 9. februara 2020. godine**.

Urednik biltena Pravne novosti: Maja Stojanović Kerić, šef Odeljenja za pravni sistem lokalne samouprave
Kontakt: mailto:maja.stojanovic@skgo.org i 011/735-79-35

Možete nas pratiti i preko: